

การนำเสนอภาพตัวแทนก๊อตซิล่าในภาพยนตร์ฮอลลีวูด

กรณีศึกษา : Godzilla 2014

ณัฐกานต์ รสหวาน*

โสภัทธ นาสวัสดิ์**

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์การเล่าเรื่องภาพตัวแทนก๊อตซิล่าในภาพยนตร์ฮอลลีวูด โดยกรอบแนวความคิดในการศึกษาประกอบด้วยแนวคิดสัญวิทยา แนวคิดภาพตัวแทน แนวคิดการเล่าเรื่อง และแนวคิดการประกอบสร้างความจริงทางสังคมโดยผลงานชิ้นนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพศึกษาจากการวิเคราะห์ตัวบทภาพยนตร์

จากการวิเคราะห์ผู้วิจัยพบว่าผู้สร้างตั้งใจให้การปรากฏตัวของก๊อตซิล่ามีความหมายถึงการปรับสมดุลของธรรมชาติ ซึ่งในภาพยนตร์ฉบับเดิมมีการนำเสนอภาพของก๊อตซิล่าเป็นภาพตัวแทนของระเบิดนิวเคลียร์อันเป็นความทรงจำอันเลวร้ายของประเทศญี่ปุ่นที่อยากจะลบเลือนออกไปจากใจได้ ภาพที่ปรากฏออกมานั้นจึงเป็นก๊อตซิล่าที่มีพลังในการทำลายล้าง และยึดครองเมือง ซึ่งบางภาคมีการนำเสนอภาพก๊อตซิล่าที่ตีแผ่เรื่องของเศรษฐกิจ การเมือง ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลานั้นอีกด้วย แต่ในการนำเสนอภาพก๊อตซิล่าได้เปลี่ยนแปลงไปจากอดีตและมาในรูปแบบของการปรากฏตัวของก๊อตซิล่าด้วยภัยพิบัติสึนามิ ซึ่งผู้สร้างต้องการให้ผู้ชมได้ตระหนักและรับรู้ถึงความน่ากลัวหรือภัยเงียบนี้ และเป็นการตอกย้ำให้เห็นว่าเมื่อเกิดการปรากฏตัวของก๊อตซิล่าขึ้น มนุษย์ที่คิดว่าควบคุมสถานการณ์ทุกอย่างบนโลกได้นั้น อาจทำได้แค่เพียงยืนมองดูเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตรงหน้าเท่านั้น

จากการวิเคราะห์สัญลักษณ์ภาพตัวแทนก๊อตซิล่า แสดงให้เห็นว่าวิถีคิดและทัศนคติของผู้สร้างชาวอเมริกันนั้นได้เปลี่ยนแปลงไปจากอดีตที่ผ่านมา นั่นคือการปรากฏของก๊อตซิล่านั้นมาเพื่อความสงบสุขของโลกใบนี้ เป็นการกอบกู้โลกที่ไม่ทั้งความเป็นภาพยนตร์ฮอลลีวูดออกไป แต่มีการเปลี่ยนแปลงการนำเสนอภาพก๊อตซิล่าที่เป็นพระเอก ครองใจคนทั้งเมือง เพราะเมื่อก๊อตซิล่าภาพตัวแทนภัยจากธรรมชาติที่ได้ต่อสู้ชนะมิวโด้ (ภาพตัวแทนการปรับสมดุลของธรรมชาตินั้น) ได้ปรับทัศนคติผู้ชมจากในอดีตที่ก๊อตซิล่าเป็นแค่จอมวายร้าย แต่ภาคนี้กลับกลายเป็นผู้กอบกู้โลก ทำให้โลกสงบสุข โดยสื่อสารผ่านภาพยนตร์ฮอลลีวูดได้อย่างแนบเนียน และลงตัวที่สุด

คำสำคัญ : ก๊อตซิล่า / ฮอลลีวูด / ภาพยนตร์ / ภาพตัวแทน / สัญลักษณ์

* นักศึกษาหลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

** อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

1. บทนำ

ภาพยนตร์ฮอลลีวูดในปัจจุบันเป็นสื่อที่ทรงอิทธิพล สามารถเข้าถึงผู้ชมเป็นจำนวนมากและได้ผลิตภาพยนตร์ที่นำเสนอภาพของก๊อตซิล่าซึ่งได้เล่าเรื่องราวของก๊อตซิล่าในมุมมองที่เปลี่ยนแปลงผ่านระบบสัญญาณโดยผ่าน ภาพ แสง สี และเสียง เพื่อให้ตัวละครก๊อตซิล่าเป็นที่น่าจดจำในมุมมองที่แตกต่างไปจากอดีต และทำให้ผู้ชมนั้นตระหนักได้ถึงภัยอันใกล้ตัวเมื่อได้รับภาพยนตร์เรื่องนี้จากผู้สร้างชาวอเมริกา

ภาพยนตร์ก๊อตซิล่าภาคนี้ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์และเลือกภาพยนตร์ที่มีภาพตัวแทนของ “ก๊อตซิล่า” ที่มีรายได้ในการเข้าชมสูงสุดและสามารถเข้าถึงผู้รับชมได้ทุกวัยมาวิเคราะห์ คือ *Godzilla* (Gareth Edwards, 2557) ซึ่งเนื้อหากล่าวถึงสัตว์ประหลาดของประเทศญี่ปุ่นในมุมมองของอเมริกา ภาพยนตร์เนื้อหาลุ้นระทึกและสร้างความประทับใจให้กับผู้ชม สามารถทำรายได้ถึง 200,676,069 ดอลลาร์สหรัฐ และภาพยนตร์ก๊อตซิล่าเรื่องนี้เป็นการ “เริ่มต้น” ก๊อตซิล่าฉบับขึ้นมาใหม่ ซึ่งนับเป็นอีกจกัवालหนึ่งของโลกก๊อตซิล่าเลยก็ว่าได้

2. วิธีการศึกษา

ผู้วิจัยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน คือ

- 1) วิเคราะห์โครงเรื่อง (Plot)
- 2) วิเคราะห์แก่นความคิด (Theme)
- 3) วิเคราะห์ตัวละคร (Character)
- 4) วิเคราะห์ฉาก (Setting)
- 5) วิเคราะห์มุมมองการเล่าเรื่อง (Point of View)

2. เก็บรวบรวมข้อมูลจากการวิเคราะห์แนวคิดสัญญาณและนำข้อมูลทั้ง 2 นี้มาวิเคราะห์บทสรุปและอภิปรายผล

3. ผลการศึกษา

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าก๊อตซิล่าในภาพยนตร์ฮอลลีวูดนั้นเป็นการปรากฏตัวเพื่อรักษาสมดุลและควบคุมธรรมชาติเอาไว้ ซึ่งในภาพยนตร์มีการเล่าเรื่องที่ผ่านแก่นความคิดของภาพยนตร์โดยใช้เนื้อหาของประวัติศาสตร์เข้ามาเกี่ยวข้อง ทำให้สามารถเชื่อมโยงไปยังการกำเนิดของก๊อตซิล่า ระหว่างประเทศญี่ปุ่นและอเมริกาผ่านภาพสัญญาณนั้นคือ นาฬิกา ของคุณพ่อของด็อกเตอร์เซริซาว่าเป็นความหมายโดยนัยที่สื่อถึงระเบิดนิวเคลียร์ที่ทำให้โลกไม่สงบสุข วนวาย เกิดหายนะ และรวมไปถึงตัวละครในภาพยนตร์ยังมีฉากที่เป็นการปรากฏตัวของก๊อตซิล่านั้นมาพร้อมกับคลื่นสึนามิที่สามารถซบเซาะล้างโลกใบนี้ให้สะอาดกลับมาสมบูรณ์เหมือนเก่าได้ ทำให้ผู้ชมนั้นปรับเปลี่ยนแนวความคิดเกี่ยวกับการปรากฏตัวของก๊อตซิล่า ที่ในอดีตนั้นเป็นจอมทำลายล้าง มาเพื่อยึดครองโลก แต่ในภาคนี้เป็นการปรากฏตัวเพื่อปรับสมดุลบางอย่าง ที่ภาพยนตร์พยายามจะสื่อสารในรูปแบบของบทสนทนา ด้วยเนื้อหาบทสนทนาที่บ่งบอก

ว่าการนำเสนอภาพของก๊อตซิล่านั้นจะเปลี่ยนแปลงไปตลอดกาล และก๊อตซิล่าจะกลับมาพร้อมกับการรักษาโลกใบนี้

การนำเสนอภาพก๊อตซิล่านั้นนอกจากจะสะท้อนความจริงแล้ว ภาพยนตร์ยังมีส่วนในการเชื่อมโยงความเข้าใจให้ผู้รับชมนั้นได้หันมาตระหนักในเรื่องของการรักษาสมดุลของโลกใบนี้โดยตรงอีกด้วย เพราะการกลับมาของก๊อตซิล่านั้นมีเพียงเหตุผลเดียวคือการกอบกู้โลกเพื่ออยู่ต่อไปโดยตรง ซึ่งเป็นความพยายามของผู้สร้างภาพยนตร์ให้เกิดการ เข้าใจ รับรู้ ผ่านทางภาษาภาพยนตร์ ภาพ แสง สี เสียงได้อย่างชัดเจน ซึ่งเป็นความพยายามของผู้สร้าง ในการทำหน้าที่สะท้อนถึงภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบัน ผลสรุปที่ตามมานั้นก็เพื่อเป็นบทเรียนให้แก่ผู้รับชมได้ตระหนักถึงการอยู่บนโลกนี้แบบสงบสุขอย่างแท้จริง

โดยตีความผ่านสัญลักษณ์ภายในภาพยนตร์ที่ผู้สร้างพยายามจะสื่อออกมาให้ผู้ชมนั้นได้ตระหนัก และมีมุมมองที่เปลี่ยนแปลงไปจากอดีต ทั้งภาพของก๊อตซิล่าในภาพยนตร์นั้นยังถูกสื่อความหมายในมุมมองที่แตกต่างออกไปอีกด้วย เพราะฉะนั้นก๊อตซิล่าในภาคนี้ได้ทำการเปลี่ยนแปลงภาพของก๊อตซิล่าในอดีตจนแทบหมดสิ้นโดยผ่านผู้กำกับชาวอเมริกันนั่นเอง

4. อภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ครั้งนี้ยังพบว่าการนำเสนอภาพของก๊อตซิล่านั้นยังถูกประกอบสร้างความจริงทางสังคมอยู่ภายใต้พื้นที่ความคิดและมุมมองของชาวอเมริกันส่วนใหญ่ผ่านบทบาทก๊อตซิล่าและตัวละครต่าง ๆ ภายในภาพยนตร์ ผ่านบทสนทนาให้มีความสอดคล้องกันทั้งในอดีตจนปัจจุบัน ดังเช่น ภาพของก๊อตซิล่าในอดีตอันจอมโหดร้าย ทำลายล้าง มนุษย์ก็ยิ่งหวาดกลัวเป็นภาพของก๊อตซิล่าในแบบที่ควรจะเป็นและไม่ปักใจว่าก๊อตซิล่ามันจะกลายเป็นพระเอกได้ เนื่องจากสื่อภาพยนตร์นั้นมีพลังในฐานะที่มีทั้งภาพและเสียง อีกทั้งยังมีการแสดงของฉาก และอุปกรณ์ที่สมจริง และหากได้รับชมภาพยนตร์ในขอบของการชมภาพยนตร์ที่แท้จริง คือการชมในโรงภาพยนตร์ซึ่งปิดไฟมืดและปิดเสียงจากภายนอก ไม่ให้เข้ามารบกวนสมาธิของผู้รับชมผลกระทบและการคล้อยตามกับภาพยนตร์นั้นจะมีค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับชมละคร การฟังวิทยุ

อย่างไรก็ตาม แม้ผลพวงจากสงครามโลกครั้งที่ 2 จะทำให้เกิดราชาสัตว์ประหลาดจอมทำลายล้างที่ทรงอิทธิพลที่สุดตัวหนึ่งในโลกขึ้นมา แต่สัตว์ประหลาดตัวนี้จะเป็น “ผู้ร้าย” หรือเป็น “พระเอก” ก็ขึ้นอยู่กับมนุษย์ผู้รับชมเราเองที่จะตีความภาพของก๊อตซิล่าออกมาในความหมายใด

กล่าวสรุป ภาพยนตร์ฮอลลีวูดยังคงให้ความสำคัญการนำเสนอภาพตัวแทนก๊อตซิล่าผ่านเนื้อเรื่องที่ตื่นเต้นน่าติดตาม ทั้งการนำเสนอถึงสาเหตุการปรากฏตัวของก๊อตซิล่า โดยมีความสอดคล้องกับทฤษฎีที่กล่าวไว้ในบทที่ 2 อย่าง แนวคิดเชิงสัญลักษณ์ ในการแทนภาพก๊อตซิล่าหมายถึงพลังธรรมชาติที่จะมาปรับสมดุลโลกใบนี้ และผู้วิจัยเห็นถึงสาเหตุที่ทำให้การนำเสนอภาพก๊อตซิล่าที่มีความเปลี่ยนแปลงไปจากในอดีตที่ผ่านมา โดยตีความจากการรับชมภาพยนตร์เรื่องนี้เมื่อเทียบกับภาคก่อนในอดีตที่เกิดขึ้นกับภาพก๊อตซิล่า

ดังนั้น การนำเสนอภาพก๊อตซิล่าในภาพยนตร์ฮอลลีวูดสมัยใหม่นั้นเกิดจากการประกอบสร้างของผู้สร้าง ตามแนวคิดทฤษฎีการประกอบสร้างความจริงทางสังคม โดยมีสื่อภาพยนตร์ เป็นสื่อกลางในการนำเสนอภาพตัวแทน ที่ถูกผลิตขึ้นเพื่อสะท้อนภาพความจริง การนำเสนอของภาพยนตร์ในลักษณะการทำซ้ำ ๆ ผ่านภาพตัวแทน เพื่อทำการตอกย้ำว่าสิ่งที่ภาพยนตร์นำเสนอขึ้นสะท้อนอะไรบางอย่างออกมาในสังคม เช่น การนำเสนอภาพก๊อตซิล่าให้เป็นภาพตัวแทนของพลังธรรมชาติเพื่อปรับความสมดุลของโลก เพื่อสะท้อนสถานการณ์ในปัจจุบันของมวลมนุษยชนโลกให้พึงระวังถึงภัยพิบัติจากธรรมชาติเอาไว้และให้ช่วยกันรักษาโลกใบนี้เอาไว้ด้วยการช่วยกันดูแลและอยู่แบบไม่เบียดเบียนธรรมชาติต่อไป

5. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ในภาพยนตร์เรื่องราวของก๊อตซิล่าที่ทุกคนรู้จักกันดีและเป็นผู้ที่มีชีวิตผ่านช่วงเวลาหลายยุคหลายสมัย ผ่านการนำเสนอภาพตัวแทนในรูปแบบนัยยะต่าง ๆ มากมาย สะท้อนภาพของโลกช่วงเวลานั้น ๆ อันแสนวุ่นวายนี้ได้อย่างน่าสนใจ น่าติดตามมากกว่าการเป็นเพียงแต่ภาพยนตร์หลอกเด็กไปวัน ๆ แต่มันคือภาพยนตร์ที่ชวนให้มนุษย์นั้นหันมองกลับไปหาอดีตทั้งมวลและย้ำเตือนให้เห็นว่าก๊อตซิล่ากลับมาเพื่อปรับสมดุลอะไรบางอย่างบนโลก ดังเช่นในภาพยนตร์ “มิวโตเป็นภาพตัวแทนของพลังธรรมชาติที่เกิดจากน้ำมือของมนุษย์” เช่น การตัดต้นไม้ การสร้างโรงงานนิวเคลียร์ เป็นต้น ซึ่งเป็นสาเหตุทำให้เกิดการแปรปรวนของชั้นบรรยากาศโลก จึงทำให้ “ก๊อตซิล่าที่เป็นภาพตัวแทนของพลังธรรมชาติที่สร้างความสมดุล” ปรากฏตัวในลักษณะของ สึนามิ พลังของน้ำที่สามารถกวาดล้างทุกสิ่งทุกอย่างให้กลับมาสะอาดเหมือนเดิม

ดังนั้นไม่ว่ามนุษย์จะพยายามในการดิ้นรนมากแค่ไหนก็ไม่อาจเทียบเคียงพลังของธรรมชาติที่มีอยู่ในตัวก๊อตซิล่าและมิวโตได้ สุดท้ายก็ทำได้แค่เพียง “Let Them Fight” ดังที่ด็อกเตอร์เชริชว่ากล่าวไว้ คือปล่อยให้ก๊อตซิล่ากับมิวโตต่อสู้กันตามสัญชาตญาณทางธรรมชาติ และคอยเฝ้าดู ยอมรับในความเสียหายที่จะเกิดขึ้นหลังจาก “ธรรมชาติ” นั้นได้ลุกขึ้นมาทำหน้าที่ปรับสมดุลด้วยตัวเอง เพราะมนุษย์นั้นไม่ได้เป็น “เจ้าโลก” แต่เป็นเพียงส่วนหนึ่งของโลก จึงต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัวและคิดจะรบกวนธรรมชาติให้น้อยที่สุด มิฉะนั้นถ้าหากถึงเวลาที่ธรรมชาติต้องออกมาจัดการกันเองแล้ว มนุษย์เท่านั้นที่จะได้รับความเสียหายมากที่สุดจากเรื่องนี้

นอกจากภาพยนตร์เรื่องนี้จะนำเสนอการสร้างภาพตัวแทนของก๊อตซิล่าแล้ว ยังนำเสนอมุมมองสะท้อนเรื่องราวประสบการณ์เลวร้ายในอดีตของประเทศญี่ปุ่นอีกด้วย ดังเช่น การใช้สัณฐานวิทยาแฝงนัยยะโดยใช้ภาพของนาฬิกาที่หยุดเดินในช่วงเวลาการเกิดระเบิดที่เมืองฮิโรชิมาในปี 1945 ถือเป็นภาพที่ให้ความหมายได้ชัดเจนที่สุดถ้าจะกล่าวย้อนไปถึงสงครามโลกระหว่างอเมริกากับญี่ปุ่น ซึ่งเปรียบเสมือนความสิ่งตอกย้ำความทรงจำของชาวญี่ปุ่นที่มีต่ออเมริกาอีกด้วย

ภาพโดยรวมของภาพยนตร์เรื่องนี้ได้แฝงแง่คิด สะท้อนมุมมองรวมไปถึงตีแผ่เรื่องราวที่อเมริกาเคยได้สร้างไว้กับญี่ปุ่น กระนั้นแล้วผู้สร้างที่เป็นชาวอเมริกันก็ได้สร้างภาพตัวแทนก๊อตซิล่าในภาพยนตร์เรื่องนี้ไว้ได้อย่างสมบูรณ์แบบไม่ว่าจะเป็นลักษณะท่าทางของก๊อตซิล่าที่ใหญ่ดุจขุนเขา น่าเกรง

ขาม และในภาคนี้ก็อดชิล่ายังแทนความเป็นพระเอกหรือเจ้าโลกที่แท้จริงไว้ให้ผู้รับชมได้คิดว่า ใครกัน
แน่ที่เป็นเจ้าของโลกใบนี้อย่างสมบูรณ์แบบที่สุด

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กาญจนา แก้วเทพ และคณะ.(2553). *แนวพินิจใหม่ในการสื่อสาร*. คณะนิเทศศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กนกพรรณ วิบูลย์ศรีนท.(2547). *การเปรียบเทียบภาพตัวแทนของผู้หญิงสมัยใหม่และหลังสมัยใหม่ในภาพยนตร์*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต) กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กัจจกร หลุยยะพงษ์.(2539). *การนำเสนอความเป็นชายในโฆษณาเบียร์สิงห์*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- กนกพรรณ วิบูลย์ศรีนท.(2559). *เปรียบเทียบภาพตัวแทนของผู้หญิงยุคสมัยใหม่และหลังยุคสมัยใหม่ในภาพยนตร์ไทยและภาพยนตร์อเมริกัน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จงดเดือน สุทธิรัตน์.(2552). *อิทธิพลสื่อภาพยนตร์ฮอลลีวูด : ความสัมพันธ์กับกิจการโลก*. กรุงเทพฯ : รัฐสภา.
- ชไมพร สุขสัมพันธ์. (2559). *การวิเคราะห์สัญลักษณ์ รหัส และกระบวนการสร้างรหัสในการ์ตูนญี่ปุ่น*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต)กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธัญญา สังขพันธานนท์.(2539). *วรรณกรรมวิจารณ์*. กรุงเทพฯ: นาค.
- นรุทธิ์ โลกุลประกิจ.(2557). *Godzilla 2014 : ภาวะการดำรงอยู่ของมนุษย์กับธรรมชาติในปัจจุบัน*, สืบค้นเมื่อ 10 กรกฎาคม 2560 จาก<https://monsterarchaeologist.wordpress.com/>
- เว็บไซต์พันทิพย์. (2557). *บทความวิจารณ์ Godzilla 2014*. สืบค้นเมื่อ 10 กรกฎาคม 2560 จาก : <https://pantip.com/topic/32102567>
- พรพรรณ สมบูรณ์บัติ.(2559). *หญิงชรา : ภาพตัวแทนในรายการสารคดีโทรทัศน์ “คนค้นตน”*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Ben-Shaul, N. S. (2007). *Film: the key concepts*. New York: Berg.
- O’Shaughnessy, M. & Stadler, J. (2005). *Media and society: an introduction*. Victoria: Oxford University Press.